

A NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM TÁJÉKOZTATÓJA a kulturális javak számviteli elszámolásának egyes kérdéseiről

A kulturális javak számviteli elszámolásával kapcsolatban több kérdés is érkezett a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz, amelyekkel kapcsolatos álláspontunkat jelen tájékoztatóban ismertetjük. A tájékoztató alapvető célja, hogy elősegítse a jogszabályokból adódóan külön szakmai nyilvántartásokban kötelezően szerepeltetendő kulturális javak számviteli elszámolási rendjének kialakítását, azok szakmai nyilvántartása és az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Áhsz.) meghatározott részletező nyilvántartások összehangolását.

1. A kulturális javak szerepeltetése a mérlegben

Az Áhsz. 10. § (1) bekezdése értelmében nem lehet a mérlegben kimutatni a nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 1. § (2) bekezdés g) és h) pontja szerinti kulturális javakat és régészeti leleteket, ha azok bekerülési értéke nem állapítható meg. Nem tekinthető ugyanakkor a bekerülési érték megállapíthatatlannak, ha a 2014. január 1-jét követően megszerzett kulturális javak vásárlás vagy olyan térítés nélküli átvétel, csere útján váltak a nemzeti vagyron részévé, amely során az átadó annak nyilvántartási értékét közölte. A 2014. január 1-jét megelőzően szerzett, és csak szakmai nyilvántartásban szereplő kulturális javakra ugyanakkor nem írja elő az Áhsz. azok beszerzési értékének, illetve azok után a terv szerinti (esetleg terven felüli) értékcsökkenés visszamenőleges megállapítását, így azok továbbra sem szerepelnek a mérlegben. Azokat a 2014. január 1-jét követően megszerzett kulturális javakat viszont, amelyek értéke a fentiek szerint megállapítható, a könyvekben és a mérlegben szerepeltetni kell.

2. A kulturális javak szakmai nyilvántartása és az Áhsz. szerinti részletező nyilvántartások kapcsolata

Az államháztartás alrendszerébe tartozó szervezeteknél – a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Szt.) előírásaival összhangban – a gazdasági események elszámolása a folyamatosan vezetett analitikus (részletező) nyilvántartásokban, és az azokon alapuló főkönyvi feladás útján történik. A részletező nyilvántartások vezetésének rendjét – az Áhsz. és az Szt. előírásainak figyelembevételével – az egyes szervezetek saját hatáskörben szabályozzák. Ennek keretében különösen fontos a részletező nyilvántartások és a főkönyvi nyilvántartás adatai közti egyeztetés logikailag zárt rendszerben történő biztosítása.

Az Áhsz. 14. melléklete megállapítja az egyes szervezetek által vezetett részletező nyilvántartások minimális adattartalmát. A jogszabály ugyanakkor nem szól a részletező nyilvántartások vezetésének formájáról, módjáról, így azokat nem lehet a főkönyvi könyvelésre használt informatikai programok által biztosított adatrögzítő modulokra korlátozni. A részletező nyilvántartások vezetése történhet külön e célra használt programmal, papír alapú kartonokon, nyomtatványokon, stb., ha biztosított azok folyamatos vezetése és a számviteli szabályoknak megfelelő összesített feladás bizonylatok előállításának lehetősége a főkönyvi könyvelés felé. Természetesen az optimális megoldás az, ha a részletező nyilvántartások vezetése és a főkönyvi könyvelés egy integrált, zárt rendszerben történik, ez azonban a szabályos számviteli rendszer kialakításának nem feltétele.

A fentiekből következően a szakmai nyilvántartásban szereplő kulturális javak esetében a szakmai nyilvántartás egyben számviteli részletező nyilvántartásnak is minősíthető, amennyiben annak adatai tartalmazzák az Áhsz. 14. melléklete szerinti kötelező adatokat, így külön (párhuzamos, azonos adattartalmú) számviteli részletező nyilvántartás vezetésére nincs szükség. Természetesen azt a tényt, hogy a szakmai nyilvántartás a kulturális javak számviteli részletező nyilvántartásaként szolgál, a szervezet számviteli politikájában rögzíteni kell.

Felhívjuk ugyanakkor a figyelmet arra, hogy mivel a szakmai nyilvántartásban egyaránt megtalálhatók a mérlegben szereplő, illetve nem szereplő eszközök, célszerű olyan csoportképző kódokat, illetve azonosítókat kialakítani, amellyel e két csoport elkülöníthető.

3. Az eszközök besorolása tartósság szempontjából

Az Áhsz. 10. § (7) bekezdése értelmében az eszközöket rendeltetésük, használatuk alapján kell a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök vagy forgóeszközök közzé besorolni. Ha az eszközök használata, rendeltetése megváltozik, azok besorolását módosítani kell. Az Áhsz. 10. § (5) bekezdése alapján – összhangban a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénnyel – a nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközként kell kimutatni az olyan kulturális javakat, amelyek az a rendeltetése, hogy a tevékenységet tartósan, legalább egy éven túl szolgálják. Ebben az esetben az eszköz vásárlását nem lehet készletbeszerzésnek minősíteni, az kizárólag beruházásként számolható el. A készletbeszerzésként történő elszámolásra abban az esetben kerülhet sor, ha az eszköz nem tartósan, legfeljebb egy évig szolgálja a tevékenységet.

Felhívjuk ugyanakkor a figyelmet arra, hogy természetesen a kulturális javak esetén is igaz, hogy ha annak egyedi bekerülési értéke a kettőszázezer forintot nem haladja meg, az Áhsz. 1. § (1) bekezdés 4. pontja alapján kisértékű tárgyi eszköznek minősül.

4. A tárgyi eszköznek minősülő kulturális javak bekerülési értéke

A tárgyi eszköznek minősülő kulturális javak bekerülési értékét az Áhsz. 15. §-a és 16. §-a alapján kell meghatározni. A bekerülési érték megállapításakor figyelemmel kell lenni többek között az alábbiakra.

– Függetlenül attól, hogy vásárlás, saját előállítás, vagy idegen vállalkozó kivitelezésében jön létre, illetve kerül állami tulajdonba (a szervezet vagyongazdálkodásába) az eszköz, a le nem vonható általános forgalmi adó soha nem része a bekerülési értéknek.

– Amennyiben a 2014. január 1-je előtt beszerezett, és ennek folytán a mérlegben nem szereplő eszközön pótkerítés, illetve felújítás történik, annak értékét a mérlegben szerepeltetni kell.

– Az idegen vállalkozó által előállított, felújított eszköz bekerülési értékének meghatározásánál az Áhsz.-ben felsorolt munkák csak akkor részei a bekerülési értéknek, ha azok az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolhatók. A minősítésnél tehát az eszközhöz rendelhetőség a fő szempont, nem az, hogy a számlákat a fővállalkozó bocsátotta-e ki, vagy nem.

– Az Áhsz.-ben nem nevesített járulékos költségek, mint például a biztosítási díj, kapcsolódó időarányos hitelkamat, közbeszerzési díj, szakértői díj, hatósági igazgatási, szolgáltatási díj, nem részei a bekerülési értéknek.

– A 2014. január 1-ét követően térítés nélküli átvett eszközök esetében a bekerülési érték – ha a piaci értékről egyéb, szakvéleménynek minősülő információ nem áll rendelkezésre – az átadó által közölt, a csere útján beszerzett eszközök esetén a csereszerződésben szereplő érték.

5. Az értékcsökkenés speciális szabályai

Az Áhsz. 17. § (1) bekezdése alapján a tárgyi eszköznek minősített kulturális javak utáni terv szerinti értékcsökkenés megállapításánál figyelemmel kell lenni a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 52. § (6) bekezdésére, amely értelmében nem lehet terv szerinti értékcsökkenést elszámolni az olyan eszköznél, amely értékéből a használat során nem veszít, vagy amelynek értéke – különleges helyzetéből, egyedi mivoltából adódóan – évről évre nő. Azon eszközök után, amelyek e feltételeknek megfelelnek, terv szerinti értékcsökkenés nem számolható el. Abban az esetben, ha az eszköz bekerülési értéke nem haladja meg a 200 000 Ft-ot, de a fenti feltételeknek megfelel, azt kísértékű tárgyi eszközként kell nyilvántartani, de nem lehet utána terv szerinti értékcsökkenést elszámolni.